

RESSENYES BIBLIOGRÀFIQUES

Aquesta secció bibliogràfica té l'objectiu de reunir tota la informació dispersa sobre ornitologia balear que apareix publicada en altres revistes i llibres, tant de la nostra comunitat com nacionals o estrangers, i, d'aquesta manera, fer-la més accessible a qualsevol persona interessada en l'ornitologia balear. Aquest apartat recull ressenyes breus en què es ressalten els principals resultats i s'hi aporten teories sobre el contingut de les publicacions rebudes a la biblioteca del GOB.

Un conjunt de col·laboradors realitzen desinteressadament aquestes notes i contribueixen amb el seu esforç a la transmissió d'informació, que podrà tenir una funció en la formació i l'actualització dels coneixements ornitològics dels membres de la nostra associació. Les ressenyes expressen les opinions dels revisors, això vol dir que no reflecteixen necessàriament el parer del GOB. En aquesta sisena ocasió aporten a la base de dades 8 referències més.

A l'apartat de noves revistes, i aquesta n'és la vuitena entrega, es presenten les darreres adquisicions o intercanvis per a la biblioteca al darrer any. En total són ja 67 revistes que són o tracten temes d'ornitologia.

Llista de col·laboradors, entre parèntesis hi ha les sigles identificatives de cada persona: Carles López-Jurado, Guillem X. Pons, Maties Rebassa i Manuel Suárez.

ARTICLES

BUENO, J.M. 1998. Migración y inverna-
nada de pequeños turdinos en la
península ibérica. V. Petirrojo (*Eri-
thacus rubecula*). *Ardeola* 45 (2):
193 – 200.

Tot i el títol, el treball analitza la migració i la hivernada dels ropits no ibèrics a la península ibèrica i també a les Balears. L'autor ens diu que els ropits de la part més occidental d'Europa, Noruega, Dinamarca, Alemanya, Illes Britàniques, Països Baixos i França, entren a la península per els Pirineus occidentals i travessen la península per la zona nord-occidental durant la seva migració, mentre que les poblacions més orientals, Finlàndia, Suècia, antiga Txecoslovàquia i les Repúbliques Bàltiques, entren i migren per el Llevant i les Illes Balears. Sembla ser

per l'anàlisi de les dades que una part dels aucells que entren per els Pirineus orientals se dirigeixen mes tard cap el Mediterrani seguint la vall de l'Ebre. La presència de ropits europeus s'allarga des de setembre fins a abril amb individus aïllats entre maig i agost, sent el màxim pas postnupcial durant el mes de novembre. Les poblacions escandinaves i del nord i centre d'Europa arriben més tard però el seu pas es més ràpid. Pel que fa a l'hivernada, el Llevant i, sobretot, Balears, sembla que tenen una gran importància per a aquesta espècie.

Sorprèn la distribució en funció de l'edat, ja que segons l'autor és superior el pas d'adults al pas de joves, la qual cosa pareix que no es el que passa a les illes. Manuel SUÁREZ.

GÓMEZ-MANZANEQUE A., HERNÁNDEZ-CARRASQUILLA F., CORRAL O. y MOREN-OPO R. 2002. Informe sobre la campaña de anillamiento de aves en España. Año 2001. *Ecología*, nº 16. Madrid.

Informe anual que resumeix la campanya de marcatge d'aus silvestres realitzada a Espanya durant l'any 2001 amb anelles que remet ICONA – Ministerio de Medio Ambiente. En l'execució de la campanya, hi han participat a Espanya 731 anelladors dels quals 43 són de les Balears amb el Permís d'anellament d'aus silvestres. S'hi aporta el nombre d'aus marcades, 306.849 exemplars que suposa un augment del 10,3% amb respecte de l'any anterior, i s'indica el nombre d'espècies diferents (340 tàxons). Cal puntualitzar que aquestes xifres no solen coincidir amb els nombres publicats en la nostra revista, per petites diferències. I la taula de recuperacions amb 112 registres més interessant. L'informe s'acaba amb la relació de sol·licituds de dades concedides. Carles LÓPEZ-JURADO.

McMINN, M. i ALCOVER, J.A. 1992. Els ocells del Pleistocè superior de la Cova Nova (Capdepera, Mallorca). III Noves aportacions al registre. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 35: 17-32.

Aquest article és una nova entrega sobre els ocells del jaciment paleontològic del Pleistocè superior de la cova Nova. Les primeres troballes foren publicades al mateix Bolletí (Florit i Alcover, 1987a; 1987b). A l'article els autors afegeixen nou tàxons més, presentant un registre total per al jaciment de 26 tàxons. Es relaciona tota una sèrie d'espècies clarament indicadores d'un clima més fred que l'actual, espècies confinades a les altes muntanyes euro-

pees o als boscos boreals. Es cita per primera vegada per al Pleistocè de les Balears: *Alca torda*, *Montifringilla nivalis* i *Falco* cf. *naumanni*; així com *Calonectris diomedea* per a Mallorca. La presència de rapinyaires, com *Aquila chrysaetos*, possiblement sigui la principal acumuladora de restes òssies d'altres espècies. Guillem X. PONS.

TRAVERSET, A. 1997. Depredació de llavors dels aladerns (*Phillyrea* spp) després de la dispersió per sargantanes i ocells a l'illa de Cabrera. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 40: 27-33.

Al present estudi s'examina l'efecte de l'hàbitat i del microhàbitat sobre la depredació de llavors dels aladerns *Phillyrea* spp., doncs no s'ha distingit entre *Phillyrea latifolia* i *Ph. angustifolia*. Les seves baies són de coloració blau - negrosa i compten amb un important contingut d'aigua en un ambient xerec per a moltes d'espècies. Les llavors són principalment consumides per: *Erithacus rubecula*, *Sylvia* spp., *Turdus* spp., *Phoenicurus* spp i per sargantanes *Podarcis lilfordi*. Les formigues semblen ésser les principals depredadores de llavors una vegada dispersades. És lleugerament superior la depredació sobre llavors de femtes situades a zones més exposades (clarianes) que a sota d'un arbust. Guillem X. PONS.

VILLARÁN A. 2001. El escribano palustre: un modelo singular de migración e invernada en la península Ibérica. *Revista de Anillamiento*, nº 8: 14-17.

L'autor ens fa una ràpida visió sobre els diferents i complexos aspectes de la migració i hivernada d'aquesta espècie a la península Ibèrica i les Illes Balears. Segons la seva procedència els hortalans de canyar *Emberiza schoeniclus* migren per diferents rutes i hiver-

nen a diferents zones. Així, les poblacions de cria més occidentals migren seguint les costes atlàntiques i hivernen principalment al centre i oest de la península mentre que les poblacions més orientals migren seguint les costes mediterrànies i les Illes Balears que són també la zona d'hivernada més important per aquestes poblacions de l'Europa centro-oriental. A la península i Balears

hivernen especialment femelles, que realitzen un viatge migratori més llarg que els mascles, que per altra banda arriben més prest i parteixen també més prest de les zones d'hivernada cap a les zones de cria. A causa de la utilització i dependència de zones palustres durant l'hivernada, l'autor planteja la necessitat d'una bona conservació d'aquests medis. Manuel SUÁREZ.

LLIBRES

DEL HOYO J., ELLIOTT A. i SARGATAL J. (Eds.). 2002. *Handbook of the Birds of the World*. Vol. 7. Jacamars to Woodpeckers. Lynx Edicions, Barcelona. 613 pp. ISBN: 84-87334-37-7.

El Handbook és la primera obra que il·lustra i tracta totes les espècies d'aus del món. En aquesta nova entrega es realitza a manera de pròleg amb un capítol dedicat als ocells extingits il·lustrats en 20 làmines de color.

Aquest número inclou 6 famílies corresponents a dos ordres: *Galbuliformes* i *Piciformes*. Aquestes famílies són tan espectaculars com les dels jacamars (*Galbulidae*), bucònids (*Bucconidae*), barbuts (*Capitonidae*), tucans (*Ramphastidae*), indicadors (*Indicatoridae*), i picots (*Picidae*), tots ells il·lustrats en 70 làmines, 317 fotografies, 408 mapes de distribució i prop de 4.000 referències bibliogràfiques. Carles LÓPEZ-JURADO.

GARRIDO, H.; SÁENZ DE BURUAGA, M. i HERNÁNDEZ, F. J. 2002. La malvasia en el Mediterráneo occidental. Ed. UTE. Consultora de Recursos Naturales, SL. Sylvática, Estudio y Gestión del Medio Natural, SL. 16 pp.

Aquesta és la segona guia monogràfica d'identificació de malvasies i els

seus híbrids, l'anterior aparegué el 1993 (Urdiales i Pereira). En aquesta ocasió es tracta d'una publicació de divulgació, a la qual es fa un breu resum de la problemàtica d'aquest gènere en el Mediterrani occidental, se comenta la recuperació de l'ànnera capblanca *Oxyura leucocephala*, com es va introduir la malvasia canyella *O. Jamaicensis* ¿com pot amenaçar la hibridació a la malvasia autòctona?, quines accions es poden prendre per evitar la hibridació?, les pàgines web sobre la malvasia i s'exposen les principals característiques d'identificació de la malvasia de cap blanc i la malvasia canyella així com les observades en els tipus d'híbrids *O. leucocephala x jamaicensis*, per a una major facilitat d'identificació en el camp. Carles LÓPEZ-JURADO.

PATERSON, A. 2002. Aves marinas de la península Ibérica, Balears i Canarias. Ed. Edilesa. 235 pp. ISBN: 84-8012-372-9.

És aquest, sens dubte, un llibre que ha de tenir tota aquella persona que estigui interessada en les aus marines del nostre arxipèlag. Per una banda la reputació del seu autor, gran coneixedor i expert del grup d'aus del que parla, i per altra el format del llibre, amb 234 pàgines de gran mida plenes de fotografies,

dibuixos i mapes de distribució de moltes de les espècies tractades, ja donen a entendre que estem davant d'una gran obra.

Una introducció molt completa, en la que l'autor ens descriu quines són les millors zones espanyoles per a observar aus marines, els principis d'identificació, els efectes de la llum i la distància en les aus, els plomatges i les mudes de les diferents espècies, com afecten desgast i decoloració al plomatge, i altres capítols esquemàtics però interessants, dóna peu al llistat d'espècies tractades.

Cada una de les 72 espècies observades almenys una vegada a Espanya és tractada de manera detallada. Se'n descriuen status i migracions, característiques morfològiques generals i tipus de vol, tots i cada un dels diferents plomatges pels que passa l'au fins a fer-se adulta, i es comenta amb quines altres espècies paregudes es pot confondre cada au.

Els dibuixos de cada espècie són igualment complets, però adoleixen d'una certa falta de detall. És com si l'autor no hagués pretès dibuixar-los tal com són realment, sinó com els veurem al camp en condicions normals (és a dir,

a distàncies considerables). Per a mi, aleshores, és convenient cotejar-los amb els d'altres guies d'identificació.

Els mapes, en canvi, estan fets amb una precisió admirable, i en ells s'acumula una quantitat d'informació elevadíssima. Només amb un cop d'ull al mapa podem saber quan es pot veure cada espècie a cada lloc, i amb quina abundància relativa. Per posar sols un exemple significatiu, el mapa de *Puffinus yelkouan* deixa ben clar que és a Menorca i a la costa nord mallorquina on és més habitual veure'ls, i que en canvi són accidentals a les Pitiüses. Fins i tot dóna a entendre la possibilitat que estiguin criant a Menorca, el que sembla ajustar-se a la realitat. Detalls d'aquesta precisió es repeteixen a la pràctica totalitat d'espècies, amb tan sols unes poques i poc importants errades (generalment per a espècies accidentals a les Illes Balears) que no resten valor a l'obra.

En definitiva, una gran publicació, digne d'ocupar un lloc destacat a la llibreria de molts ornitòlegs.- Maties REBASSA.

ALTRES LLIBRES REBUTS

GARAU J.M, GARCÍA D., MARTÍNEZ O. i MÉNDEZ J. 2002. *Resultats del recompte hivernal d'aus aquàtiques i limícoles a les Illes Balears, gener de 2002*. GOB. Informe inèdit.

BONNÍN, J. 2002. *Campaña de anillamiento de aves durante la migración prenupcial en el Parque Nacional del Archipiélago de Cabrera. Abril-Mayo 2002*. GOB. Informe inèdit.

BONNÍN, J. i GONZÁLEZ, J.M. 2002. *Campaña de Migració Postnupcial Parc*

Natural de l'illa de sa Dragonera, octubre 2002. GOB. Informe inèdit.

BISCOITO, M. i ZINO, F. 2002. *Aves do Arquipélago da Madeira*. DRAmb. Direccão Regional do Ambiente. 112 pp.

BURTON, J.F. ¿??. *Birds & Climate Change*. Ed. (-).

CANPENNE M. 1999. *Aigrette Garzette*, in *Livre Rouge des Oiseaux Nicheurs du Poitou-Charentes* (Rigand T. et Granger M., coord.), p. 34-35. LPO Vienne- Poitou- Cha-

- rentes Nature. Poitiers, France. ISBN: 2-906522-14-7.
- ESCANDELL, R. 2002. *Campanya d'anellament d'ocells a l'illa de l'Aire (Menorca), migració primaveral, any 2002*. Conselleria de Medi Ambient del Govern Balear (Direcció General de Biodiversitat). Informe inèdit.
- HEARL, G. 1996. *A Birdwatching Guide to Menorca, Ibiza & Formentera*. Ed. Arlequin. ISBN: 1 900159 20 1.
- MARTÍNEZ VILALTA, A. (ed.). 2002. *Anuari d'ornitologia de Catalunya. 1999*. Barcelona: Institut Català d'Ornitologia. ISSN: 1138-882X
- MEYBURG AND CHANCELLOR. *Raptor Conservation Today*. Ed. Pica Press.
- NERUDA, P. 2002. *Arte de pájaros / Art of Birds*. Lynx Edicions.
- OTTO, W. I WITT, K. 2002. *Verbreitung und Bestand Berliner Brutvögel*. Berliner Ornithologische Arbeitsgemeinschaft e.V.
- RIGAUD, T. I GRANGER, M. 1999. *Le livre rouge des Oiseaux nicheurs de Poitou-Charentes*. LPO Vienne.
- SANZ-ZUASTI, J.; VELASCO, T. I SÁNCHEZ, C. 1998. *Guía de las Aves de las lagunas de Villafáfila y su entorno*. A.D.R.I.
- SANZ-ZUASTI, J.; VELASCO, T. I SÁNCHEZ, C. 1999. *Guía de las Aves de Castilla y León*. Náyade.
- STATTERSFIELD, A.D. I CAPPER, R.D. (ed.) 2000. *Threatened Birds of the World*. Lynx Edicions.
- TEWES, E. 2003. *Programa de Conservación del Buitre Negro en Mallorca, Censo 2002*. Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears, Fundació para la Conservación del Buitre Negro (BVCF). Informe inèdit.
- ZALLES, J.I. I BILDSTEIN, K.L. (Compiled and edited) 2000. *Raptor Watch. A global directory of raptor migration sites*. BirdLife International.

NOVES REVISTES

- Aves Ichnusae*. Bollettino del Grupo Ornitológico Sardo (GOS). Des del volum I (I) 1998.
- Birding World*. Ed. R.G. Millington, S.J.M. Gantlett i H.M. Millington. Des del vol. 15, número 5 maig 2002.

ALTRES REVISTES REBUDES

- Ardeola*, vol. 48-2, diciembre 2001. Sociedad Española de Ornitología.
- Vol. 49-1, junio 2002. Sociedad Española de Ornitología.
- Bolletí de la Societat d'Història Natural de les Balears*, 44 (2001). ISSN 0212-260X. Palma de Mallorca.
- Butlletí del Grup Català d'Anellament*. Volum 17, Barcelona 2000. ISSN 1130-2070. 66 pp.
- El Serenet*. Butlletí de la Societat Valenciana d'Ornitologia (SVO). Volum 4, any 1999-2000. SIN: 1135-5409. 60 pp.
- Es Busqueret*. Butlletí informatiu d'Ornitologia del GOB-Mallorca. Núm. 4 i 5-2002.
- L'Abellerol*. Butlletí de Contacte del Grup Català d'Anellament. Núm. 15, hivern 2001-02, Barcelona. 16 pp. Núm. 17, tardor 2002 16 pp.

L'home & l'Oiseau. Revue trimestrielle pour l'Étude et la Protection de l'Avifaune Européenne. 40 année oct-nov-déc 2002 n° 4.

La Garcilla. Revista de la Sociedad Española de Ornitología, n° 112, 2002. ISSN: 0212-923-X.

Martínez Vilalta, A. (ed.). 2002. *Anuari d'ornitologia de Catalunya. 1999*. Barcelona. Institut Català d'Ornitologia. ISSN: 1138-882X. 324 pp.

Revista de Anillamiento. Num. 8, diciembre, 2001. Ed. GCA-GOB-EBD-SEO. ISSN: 1139-5672, 50 pp.